

ELMÉLKEDÉS EGY CIKK ŪRÜGYÉN ...

Amikor soraim írása előtt a választandó címen gondolkodtam, bevallom, nem sok ötletem akadt. Eredetileg Zeke Lászlónak a lap egy korábbi számában megjelent irásával, a "Gondolatok a szexuális forradalomról" c. cikkel kívántam vitába szállni, utóbb azonban rájöttem, hogy az általa leirtak egyáltalán nem vitaindító szándékuak, a szexuális forradalomról közölt vázlata pedig amugy is tényszerű, vele szemben köztudomásnak sok helye nem lehet. Ami gondolataimat tulajdonképpen elindította, az cikkének utolsó része, ahol lelki eredetű szorongásaink és a közöttük lévő távolságok orvoslására a szexuális forradalom bizonyos értékeinek egyfajta átmentéseként szeretetközpontru megoldásban hisz. Végeredményben ez az, ami szomoruru kételkedésemet végül is kiváltotta. De ne legyen ez a pár sor se vita, se válaszadás - legyen inkább csendes meditáció.

Ugy vélem, hogy az "együtt is egyedül" hangulat - nemcsak két emberre vonatkozó - igazsága nem csupán itt, és nem csupán most érezhető. A tudományos-technikai forradalom korától kezdődően mindig is elidegenültnek, romlottnak és kiábrándítónak hatott a modern társadalom /legalábbis a jobbitó szándéku gondolkodó ember számára/, és nincs ez másképp ma sem. Az is természetes, hogy a helyzet feletti kesergés épp mostani éveinkben kezdődik, az azonban már kevésbé, hogy várhatóan sokunknál igen gyorsan be is fejeződik majd, vagy egyáltalán

ki sem alakul. Valójában miről is van szó? Zeke László szavaival élve zsufoltan lökdösődünk és "pácolódunk a füstben" a menzabulikon, és közben nem vesszük észre sem egymást, sem pedig azt, hogy mulnak az évek. Most éppen azon meditálok, hogy mindez mennyire szükségszerű.

Elég olcsó próbálkozás megnyugatósképpen valamifajta történeti magyarázatát keresni a fiatalok körében kialakult érdektelenségnek, mégis azt hiszem, hogyha csak néhány évtizednyit tekintünk is vissza a múltba, a mainál jóval pozitívabb képpel találkozunk. A helyzet pár év alatti illetően megromlásának pedig kell hogy legyen valamilyen magyarázata. A lassan történelemmé magasztosított 60-as évekkel kapcsolatban egyfajta egymásra mutogatás és labdaadogatás alakult ki a generációk között: az akkori huszévesek most megfáradt zenészekként, családapákként, vagy akár megfontolt politikusokként, de mindenképpen a "bölcs öregek" pózából vágyakoznak korábbi önmaguk után, s mivel az idő - ugye - kiméletlenül telik mindenki fölött, most mint megannyi autentikus kritizálják a jelenlegi /valóban nem túl harcias/ ifjakat; míg ez utóbbiak mindezt kikérik maguknak, egyben megkérdőjelezve a 60-as évekről kialakult számos vélemény és nézetkülönbség szükségességét. A vita eldöntésére egyrészt szükségtelen vállakozni /bár tartok tőle, hogy husz év múlva a mi emlékezésünk is boldog multtá szépití az egyébként nem túl élménydus jelent/, másrészt most nem is erről van szó, hanem az érdektelenségről és a gyakran érezhető érzelemhiányról. Ha pedig ebből a szempontból mérle-

geljük a hatvanas évek illetve napjaink gyakorlatát, a mérleg "súlyosabb" nyelve mindenképpen a múlt felé billen. Talán a megszűnt személyi kultusz utáni idők, a fiatalok bizonyos öntudatra ébredése, a - legalábbis ekkor még nálunk - szokatlan, és az itthon is megjelenő rockzenéhez kapcsolódó életforma egységesebben sorakoztatták fel az akkoriakat, a törekvések közös ügyet jelentettek, közös ügyért folytak. Mára ez a közös ügy közös ügyecskék ellenőrizhetetlen halmaza lett, és nem vagyok biztos abban, hogy mindez jót tett érzelmeinknek, egymásra találásainknak, hogy jót tett nekünk. Ha úgy tetszik - remélem nemcsak egyedül -, ragaszkodom az érzelmeimhez, az érzéseimhez, a megérzéseimhez, ezért is próbálok - időben nem túl nagy távolságokat átfogva - olyan kort keresni magamnak, amely felé ilyen szempontból nosztalgiával élhetek anélkül, hogy jómagam részese lettem volna. Erre ad végül is lehetőséget egy husz évvel ezelőtti korszak a maga jó és rossz vonásaival együtt, de a "részvétel" hiánya természetesen kielégületlenséget kelt bennem - így végül is nem marad más hátra, mint szűkebb környezetemben olyan talajt keresni /és találni!/, amely termékeny lehet ahhoz, hogy "szárba szökkenjen" néhány jól sikerült emberi kapcsolat. És igazán kétségbe esni valójában csak akkor érdemes, ha ezek a próbálkozások hosszú távon sem járnak eredménnyel. Nehéz ennek az okait kutatni, mint ahogyan nehéz választ adni arra is, hogy ilyenkor mi a teendő. Én mindenesetre hosszú ideig azt hittem, hogy az egyetemi ifjuság a fiatalság "elit kivonata", de szomorúan kell látnom, hogy a

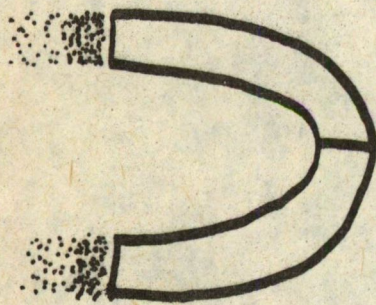
világ rossz szelei minket /és személy szerint engem/ sem kerülnek el. Egyfelől érdektelenség, másfelől önös érdekek hajszolása érezhető /már most is/, amely tudományba egyre többen tanulnak bele. Némi cinizmussal az érdektelenséget "cselekvő" érdektelenségnek is nevezhetném, hiszen ki merné cáfolni a heti főprogramként Discoban tolongó "csikidám" stilusu /és gondolkodásu/ sokadalom jó közérzetét?! /Távol álljon tőlem a szórakozás eme fajtájának szükségességét elvitatni, de azért mégis .../.

Valahol persze minden mindennel összefügg. A minap látom a TV-ben, hogy milyen mélyreszántó és velős gondolatokat kap a riporter az utcán megállított járókelőktől a gorbacsovi reformtörekvések hatásairól való érdeklődésének idézőjelbe tett eredményeként. Ilyenek volnánk? És ha igen, a mi mostani nemtörődömségünk büntetlenül ujratermelheti egy egész társadalom apatikus közérzetét? És egyáltalán visszavezethető-e mindez az egyes ember érzelmi fejlődésére, vagy magasabb összefüggések predesztinálják? Számos megválaszolatlan kérdés. Bár ami az utóbbit illeti, gyanitom, hogy az egyes emberek helyes nevelése később mindenképpen beéri majd. Most még talán túl sok a "lakáskulcsos" gyerek, talán túl sok időt töltenek a családtól távol az anyák, talán túl sok a válás ahhoz, hogy egészséges lelkű családokból egészséges lelkű fiatalság nőjön ki. Mindezen problémák persze nem önmaguktól keletkeztek. A mai magyar társadalom fokozatosan jutott el jelenlegi állapotába, az emberek közötti kapcsolatok egyre erősebb tartalmatlanságának kifejlődése sem véleltlenszerű. Az ország sokat, és

sokak által hivatkozott nehéz gazdasági helyzete nem alkalmas arra, hogy megfelelő jövedelmeket biztosítson dolgozóinak bizonyos része számára, így a férfiak és a nők egyaránt pluszkeresetek lehetőségeit kutatják. Ez pedig már szükségképpen vezet a családban eltöltött idő nagymértékű csökkenésére, az egymással törődés jelentőségének esetenkénti elfelejtésére, nem ritkán az erkölcsök felhigulására vagy általában a közönyösség kialakulására.

Akárhogy is van, az egység hiánya generációnkban mindenképpen szembetűnő, és ez a tény "alkalmas" arra, hogy egyrészt könnyen támadhatóak, másfelől könnyen mozgathatóak legyünk. A hatvanas évek Nyugat-Európájában a "virágok gyermekei"-nek szeretetközpontru harca a fegyverkezéssel szemben nem ért, nem érhetett el eredményeket /mint ahogyan az amerikai fiatalság részéről a vietnámi háboru megakadályozása sem sikerült/, a hatvanas évek Magyarországnak fiataljai már hétköznapiabb dolgokért szálltak ugyan sikra - szintén eredménytelenül, most mégis úgy tűnik, hogy a nyolcvanas évekre mi már a "hétköznapi hangoskodásainkkal" együtt is kevésbé vagyunk "nehéz eset", mint a korábbiak. Hogy mi lehet a megoldás? A legnehezebb kérdés alól a lehető legkönnyebb válasszal bujok ki: nem tudom. Mindenesetre /rossz értelemben is/ racionálisabbnak látom a világot annál, hogy higgyek az egymás iránti "generális" szeretet mindent legyőző erejében. A szeretetet persze szentnek tartom, de tartok tőle, hogy így is csak kevesek összetartására alkalmas; ha azonban kis közösségek ez alapján lé-

tezni tudnak, akkor máris betöltötte szerepét. Generációnk egészének "szétziláltságán" ezek a magamfajta eszmefuttatások persze nem sokat javíthatnak, sőt, az ilyen zavaros elméletekbe való burkolódzás inkább fiktív bujócskázás, árnyékcsata, mint valódi küzdelem. Most mindenesetre még viszonylag tűrhető a közérzetem ...

LÉVAY ZSOLT

